

of foreign language is accentuated. Advantages of contemporary usage of new informational technologies are highlighted.

Key words: *information network, foreign language, professional teachers' training, educational informatization.*

УДК 81'255.4-24=161.2"19"

Коломісць Л.В., д-р філол. наук, проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ З АНТИЧНИХ ЛІТЕРАТУР: ОКРЕМІ ВИДАННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЇ В ПЕРІОДИЦІ У 1920-30-ТІ РОКИ

У статті висвітлюється стан та динаміка перекладацького процесу з античних літератур на всіх українських землях у період національного ренесансу 1920-х та великого терору 1930-х років. Наводяться відомості про українські антології античних творів, їх упорядників, перекладачів із давньогрецької та латини, книжкові видання й журнальні публікації перекладів з античних майстрів, жанрове різноманіття, обставини створення та подальшу долю окремих перекладів і їх творців.

Ключові слова: *українські переклади з давньогрецької та давньоримської літератури у 1920-30-ті роки, видатні діячі перекладацького процесу Микола Зеров, Олександр Білецький, Володимир Свідзинський, Микола Хомичевський (Борис Тен).*

Статтю присвячено малодослідженій темі огляду українських перекладів з античних літератур у 1920-30-ті роки, опублікованих як окремими виданнями, так і в джерелах періодики у Великій (Наддніпрянській) та Західній Україні, із залученням огляду тогочасних еміграційних видань. Уперше панорамно подається картина засвоєння античної літератури українськими митцями слова міжвоєнного двадцятиліття, зіставляється інтенсивність омовлення українською творів давньогрецьких та давньоримських класиків.

За період міжвоєнного двадцятиліття в українських перекладах з'явилися окремими виданнями сотні книжок, включно з багатотомниками і перевиданнями. Проте частка творів античних авторів у їх сукупності – відносно незначна: заледве понад десяток.

Так, 1920 року київське видавництво "Друкар" випустило добре відому історикам художнього перекладу "Антологію римської поезії" (твори Катулла, Вергілія, Горация, Проперція, Овідія та Марціала) в упорядкуванні та перекладах Миколи Зерова, до якої входили 22 переклади. Водночас це був початок великої, незавершеної праці Зерова над перекладанням античних митців, якої поет не припиняв до кінця свого життя. Сергій Єфремов високо оцінив цю книжку в своїй "Історії українського письменства", написавши про її автора наступне: "Не дилетантом заходиться він біля своєї праці, а озброєний солідною підготовкою, і це, разом зі справжнім поетичним хистом, дало прегарні, немов ковани, переклади, що староримський побут влучно зодягають в одіж українського слова" [1, 209]. Це свого роду символічна праця. Зеровську антологію можна розцінювати як гідний наслідування приклад, як своєрідний дороговказ, мистецький орієнтир для розвитку перекладацької майстерності.

1920-23 рокам випало бути голодними роками і для селян, і для містян. Ще 1920 року з голодного Києва Миколу Зерова запрошують переїхати на викладацьку роботу в соціально-економічній школі в Баришівку (за рекомендацією свого близького приятеля в житті й мистецтві поета Освальда Бургардта), де за лекції платили "продуктовою натурою". В Баришівці він пропрацював близько трьох років, – і сформувався як лідер неокласиків. Там написав усі вірші, що увійшли до його першої поетичної збірки "Камена" (Київ: "Слово", 1924. – 80 стор.), до якої було включено й перекладний розділ, що містив твори Ередія, Буніна й античних майстрів вірша – Горация, Овідія, Тібулла, Марціала. Олександр Білецький так писав про цю збірку: "Ціла "Камена" М. Зерова – прекрасний зразок того, якої майстерної мови можна досягти, перейшовши школу античних майстрів слова. З технічного боку "Камена" містить в собі найкращі українські вірші, які нам доводилося читати останніми часами" ("Червоний шлях", 1924. – № 6. – С. 272) [цит. за: 2].

Харківський місячник "Червоний шлях" у 1920-ті роки був найпродуктивнішим у радянській Україні часописом на ниві художнього перекладу. тут публікувались і переклади Миколи Зерова, зокрема фрагмент із поеми "Про природу" ("De natura gentium") давньоримського поета і філософа Тіта Лукреція Кара.

Існують свідчення, що на Соловках Микола Зеров устиг завершити багаторічну працю над повним українським перекладом

визначного твору античної літератури – епічної поеми "Енеїда" Публія Вергілія Марона (про це пише в листах до дружини, останній з яких датований 19 вересня 1937 року), однак рукопис цього перекладу не зберігся чи був свідомо знищений. Втрата зеровського перекладу є дуже болісною для української культури. Сам Микола Костьович із особливою відповідальністю ставився до цього перекладу, намагаючись будь-що закінчити його навіть у відчайдушно нестерпних умовах Соловецької каторги, вважаючи, що коли його і пам'ятатимуть нащадки, то саме за перший повноцінний український переклад "Енеїди". Адже такий переклад необхідний українській літературі для рівноправного розвитку в колі європейських літератур. Зеров навіть жартував, що з цим перекладом його ім'я навіки увійде в історію, принаймні як дрібний коментар у супровідних нотатках чи виносках у будь-якій з майбутніх книжок про безсмертного Івана Котляревського – автора славнозвісного переспіву "Енеїди", – що перший український нетравестійний переклад "Енеїди" Вергілія належить Зерову. Нині боляче усвідомлювати, що до цього духовного подвигу Миколи Зерова ні тюремному начальству на Соловках, ні тим більше тюремникам цілої країни не було жоднісінького діла.

В укладеній О. І. Білецьким хрестоматії "Антична література (Зразки старогрецької та римської художньої літератури)", яка побачила світ у харківському видавництві "Радянська школа" 1938 р., було оприлюднено й переклади розстріляного вже на той час Миколи Зерова (зрозуміло, що анонімно, але дружині Миколи Костьовича сплачено належний гонорар, – а це було і для упорядника О. І. Білецького, і для рецензента М. Я. Калиновича актом громадянської мужності) [див.: 3, 206]. До речі, ця антологія античної літератури була готова до друку 1935 р., але опублікована як хрестоматія для школи лише 1938-го. Брав участь у цьому виданні й молодий Григорій Кочур, якого його найближчі вчителі – професори Степан Савченко, Микола Зеров, Михайло Калинович, Олександр Білецький, Борис Якубський, Сергій Маслов – ще на першому курсі стали залучати до співпраці й запропонували йому взяти участь у перекладах до антології нової французької поезії (1930 р.), а потім хрестоматії "Антична література". Ось як це було: 1935 року Олександр Іванович Білецький, готуючи хрестоматію, попрохав Кочура перекласти те, чого йому бракувало з грецьких та римських ліриків. "Якби я керувався власними смаками, – згадує Григорій Порфірович, – то дечого з запропонованого не перекладав

би. Але ж керуватися доводилось не власними уподобаннями, а потребою приготувати хрестоматію саме таку, яку впорядковував О. І. Білецький..." [4]. Всього у "Хрестоматії античної літератури", виданій 1938 року, в анонімному перекладі Г. Кочура, як вимагали тогочасні обставини, було вміщено близько двадцяти творів давньогрецьких і римських поетів (від Архілоха до Овідія). Більшість із них, а також низку нових перекладів опубліковано у міні-антології античної поезії під назвою "Золоте руно" (видавництво "Веселка", 1985). Варто звернути увагу на важливу деталь: хоча Кочурові переклади було подано до "Антології" анонімно, та у передмові О. І. Білецький докладно зазначив, які саме переклади належать Г. Кочуру (й іншим перекладачам, яких можна було згадувати), і наголосив, що за всі переклади, вміщені в хрестоматії, і які не належать переліченим раніше перекладачам, упорядник відповідає сам. Такий акт мужності з боку Олександра Івановича Білецького як упорядника означав, що він важив при цьому головою!

Спинімося на перекладах з античних літератур Володимира Свідзинського, які зближують його з неокласиками. У виданій 1927 р. в Харкові поетичній збірці Свідзинського "Вересень" містився і перекладний твір: уривок із видатної пам'ятки античного письменства – поеми Гесіода "Роботи і дні". Загалом, Свідзинський переклав трохи більше третини "Робіт і днів", включивши два уривки з поеми і до наступної своєї збірки. Ще п'ять уривків із твору Гесіода були вперше опубліковані в укладеній О. І. Білецьким хрестоматії "Антична література (Зразки старогрецької та римської художньої літератури)" (Х., 1938). Варто зазначити, що до Свідзинського за переклад Гесіода українською мовою брався лише Іван Франко. Услід за своїм великим попередником, Свідзинський зберігає поділ суцільного тексту на тематичні фрагменти, запроваджений саме Франком, але він частково модифікує запропоновані Франком назви тематичних фрагментів та об'єднує окремі фрагменти, – згідно із власним баченням цього першого твору дидактичного жанру в давньогрецькій літературі. Існує припущення, що якби не трагічна загибель Свідзинського, то він би завершив свій переклад цього украї важливого твору античної літератури [див.: 5].

1939 року в київському "Держлітвидаві" окремою книжкою вийшли перекладені Свідзинським три комедії великого старогрецького поета, "батька комедії" Аристофана: "Хмари", "Оси"

та "Жаби" ("Аристофан. Комедії"). Це були перші повні переклади українською мовою вказаних творів, хоч найпершим їх перекладачем-інтерпретатором і науковим тлумачем був той-таки Іван Франко. Появу цього солідного видання – трьох Аристофанових комедій в одному томі із вміщеними в кінці книжки докладними метричними схемами аристофанівського вірша – слід вважати майже неочікуваним успіхом у тогочасних гнітючих умовах, коли поет бідував і потерпав від образ та принижень. До того ж, це був наймасштабніший перекладацький здобуток Володимира Свідзинського. Слід згадати, що комедія Аристофана "Оси" в перекладі В. Свідзинського вперше була оприлюднена харківським часописом "Червоний шлях" (1936, № 2).

А до виданої у Львові 1940 р. в "Радянському письменнику" збірки "Поезій" Володимира Свідзинського, крім згаданих двох уривків з "Робіт і днів" Гесіода, був уключений фрагмент із поеми "Метаморфози" останнього з поетів "золотої доби" римської літератури Публія Овідія Назона під назвою "Сонців палац". Знову ж таки, повний переклад Свідзинським "Метаморфоз" Овідія (а цей твір мав колосальний вплив на пізнішу європейську середньовічну літературу й пізніші часи аж по сьогодні) невимовно збагатив би українську овідіану.

На початку ХХІ ст. життєвий і творчий шлях Володимира Свідзинського досліджується доволі жваво. Передусім слід згадати монографію проф. Е. С. Соловей "Невпізнаний гість: Доля і спадщина Володимира Свідзинського" (К.: "Наукова думка", 2006), а також упорядковане Елеонорою Соловей видання "Творів у двох томах", у якому найповніше на сьогодні представлено творчий доробок Володимира Свідзинського. Нижче подаємо перелік перекладів з античних літератур, що увійшли до другого тому цього видання: Гесіод (із поеми "Роботи і дні": Пандора; Оповідання про п'ять поколінь; Поради; Хліборобська робота; Зима; Літо; Поради мореплавцеві; Вибір жінки); Аристофан (Хмари; Жаби; Оси); Овідій (Сонців палац) [6].

Комедія Аристофана "Лісістрата" вийшла друком ще 1928 р. в перекладі К. Лубенського, за редакцією Майка Йогансена (Харків: "ДВУ" – скор. від "Державне видавництво України"). Міфологічне оповідання Луція Апулея "Амор і Психе" в перекладі Івана Франка вийшло в харківському видавництві "Рух" 1930 року. Тоді ж у перекладі Петра Ніщинського з'явилося третє видання "Антигони" Софокла (Харків-Київ: "ЛіМ" – скор. від "Література і мистецтво").

Серед інших помітних перекладних видань 1930-х років такі: книги I-VI "Енеїди" Вергілія (а це перша половина твору) вийшли друком у Стрию 1931 року в перекладі відомого літературознавця Михайла Білика (1889-1970), проте повний переклад цієї поеми побачив світ лише помертню (1972 року). Книги 1-3 "Анналів" давньоримського історика Публія Корнелія Таціта, що їх переклав А. Бойкович, опубліковано у Станіславові 1935 року.

Зразок давньогрецької історичної прози "Опис Скитії" Городота із Галікарнасу (зберігаємо орфографію цієї публікації. – Л.К.) переклав Теофіль Коструба (Львів, 1937). "Пастушу повість про Дафніса і Хлою" давньогрецького письменника і поета Лонга було видано в перекладі Володимира Державина (Київ-Харків: "Держлітвидав", 1936).

До жанру давньогрецької трагедії звернувся Василь Сімович, у перекладі якого львівський журнал "Назустріч" (1937, № 20), що вважається енциклопедією культурно-мистецького життя Західної України 1930-х рр., опублікував уривки з трилогії "Орестея" Есхіла, які вийшли також і окремою книжкою: "Есхіл. Орестея. Вийнятки з трилогії" (Львів, 1937). Трагедії Еврипіда "Медея" та "Іпполіт" переклав молодий Тарас Франко, щоправда вони не були надруковані й, за дослідженням А. О. Содомори, збереглися в рукописі [7, 19].

Кількома словами окремо торкнемося й перекладацької творчості Миколи Хомичевського (Бориса Тена). 1922 року Микола Хомичевський закінчив гуманітарний факультет Волинського Інституту народної освіти (нині Житомирський державний університет), працював учителем української мови у 15-й трудовій школі м. Житомира. В цей час він разом зі своїм другом Євгеном Кудрицьким перекладає "Діалоги" Платона. З 1924 року живе у Києві. Впродовж 1924-26 років – настоятель Київського Софійського собору, 1928 року – протодиякон храму Святих Петра і Павла на Подолі (цей православний храм був збудований близько 1610 року і зруйнований у 1930-ті роки; він вважався єдиним взірцем середньовічної готики в Києві та єдиною збереженою пам'яткою архітектури доби польського панування в Наддніпрянщині). Як літератор Микола Хомичевський працював у видавництвах "Сяйво", "Книгоспілка", Державному видавництві України. Заприязнився із залюбленими в античну поезію Миколою Зеровим, Максимом Рильським, Олександром Білецьким, співдружність з якими відіграла значну роль у формуванні його власного творчого

світогляду. Вже у повоєнний час були оприлюднені такі його переклади зі старогрецької мови – "Прометей закутий" Есхіла (1949), "Одіссея" (1963; перевид. 1968 р.) й "Гіада" (1977; перевид. 1978 р.) Гомера, "Хмари", "Лісістрата", "Жаби" Аристофана (1956) (в одній збірці вийшли три переклади Аристофанових п'єс – "Хмари", "Лісістрата" і "Жаби"), "Поетика" Арістотеля (1967), збірник перекладів античних творів "Давньогрецька трагедія" (1982). Слід згадати, що повні тексти Аристофанових п'єс "Жаби" та "Хмари" вже публікувалися 1939 р. в перекладі Володимира Свідзинського. Проте літературний профіль Свідзинського не вписувався в радянський канон, тож щоб твори Аристофана дійшли до читача, їх потрібно було перекласти заново. Переклади Бориса Тена були новими, незалежними від попередніх перекладів і навіть зроблені вони з дещо різних версій оригіналу.

Переклади з античних літератур у Західній Україні 1920-30-х років дослідив неперевершений історик перекладу, талановитий перекладач і редактор Михайло Москаленко (1948-2006), який слушно спостеріг, що "твори античних літератур протягом міжвоєнного двадцятиріччя, природно, мислилися в Західній Україні як наріжні камені світової культури, а латині та давньогрецькій мовам, на відміну від "підрадянської" України, належало помітне місце у шкільному навчанні. З'явилась тут, а також в еміграції, ціла низка українських перекладів з античних літератур" [8, 44].

У своєму бібліографічному нарисі, присвяченому перекладам 1920-30-х років, Михайло Москаленко, детально описує стан перекладацької справи в Західній Україні, зокрема він твердить: "Перевидавалося дещо з давніших тлумачень, наприклад, Платонова "Оборона Сократа" в перекладі В. Кмичкевича (Київ-Ляйпціг, 1921), з'являлися й нові перекладацькі імена, і переклади вже відомих майстрів. Так, поет-молодомузичець Остап Луцький опублікував свої переклади з Алкея, Сапфо, Анакреонта ("Життя й мистецтво", 1920, №4/5; ЛНВ (скор. від "Літературно-науковий вісник". – Л.К.), 1923, т. 79); вірші давньогрецького лірика Анакреонта перекладав також Г. Гонтарський (ЛНВ, 1924, тт. 83, 84). Пізніше твори Тіртея, Алкея, Сапфо, вибір з Анакреонтики (збірника коротеньких віршованих п'єс, що оспівують кохання, вино й безтурботну насолоду життям, складеного в Александрійську та пізніші епохи. – Л.К.) з'являлись у львівському журналі "Дажбог" (1933, №№ 1, 3, 6). Переклади-

перекази байок Езопа в 1920-х роках з'являлись у часописі "Світ дитини" у тлумаченнях Юрія Шкрумеляка (1895-1965), щоправда, перекладач не завжди свої роботи підписував. Пізніше, 1938 року кілька публікацій своїх перекладів з Езопа у львівській щоденній газеті "Українські Вісти" зробив відомий філолог і літературознавець Юрій Мушак (1904-1973); окремим виданням зібрання байок Езопа в його тлумаченнях побачило світ більш ніж через двадцять років" [8, 44-45].

Не проминув Михайло Москаленко в своєму бібліографічному описі й публікації у львівському часописі "Дзвони" (1932, № 6) уривків із "Законів" Платона, що їх переклав авторитетний історик, філософ і політолог В'ячеслав Липинський (1882-1931).

Відомий поет і письменник із Коломийщини Дмитро Николишин віддавав чимало зусиль перекладам з латинської та давньогрецької мов. Серед них такі твори: "Змова Каталіни" (1919) політичного діяча ранньої Римської імперії Гая Саллюстія Криспа (8 рік до н.е. – 47 рік н.е.), "Промова проти Каталіни" (1920) Марка Тулія Цицерона, "Переміни. I-II ч." (1927) Овідія, а також і зразок давньогрецької ораторської прози – "Олінтійські промови" Демосфена (Коломия, 1923).

За бібліографічною розвідкою Михайла Москаленка, "тоді ж, у 1930-х роках розгорнув свою перекладацьку працю над творами Платона, Геродота і Ксенофонта учасник Визвольних змагань, вояк Української Галицької армії, а згодом – відомий класичний філолог і педагог проф. Михайло Соневицький (1892-1975). Тексти повністю перекладених ним діалогів Платона і творів Геродота загинули наприкінці Другої світової війни, а переклад "Анабазису" Ксенофонта був знайдений вже після смерті вченого в його паперах і побачив світ заходами НТШ (Наукового товариства імені Шевченка. – Л.К.) лише 1986 року" [8, 45].

М. Осипович на шпальтах Львівського літературного журналу "Дажбог" опублікував свої переклади давньогрецької лірики, а саме: "Поучення юнакам" напівлегендарного "поета-воїна" Тіртея (1933, № 1), "Еротікон" Сапфо (1933, № 3), "Пісня при пирі" Алкея (1933, № 3), вірші з Анакреонтики: "До себе самого" (1933, № 3) та "Портрет дівчини" (1933, № 6).

Загалом, проведене видатним істориком-бібліографом перекладної літератури Михайлом Никоновичем Москаленком дослідження дозволяє підсумувати, що у Західній Україні 1920-30-х років, порівняно з давньогрецькою літературою, твори письменників

Давнього Риму були представлені в перекладах дещо скромніше. Проте знаходимо переклади творів поета "золотого віку" римської літератури Квінта Горація Флакка і у варшавському часописі "Наш світ", де свої інтерпретації кількох поезій Горація оприлюднив В'ячеслав Заїкін (див. "Наш світ", 1924, № 10/12). Перекладав Горація і вже згаданий Д. Николишин (див. "Літературно-науковий вісник", 1924, т. 82). Чільний поет-перекладач і мистецтвознавець Святослав Гординський (1906-1993) також перекладав оди та еподи Горація (див. часопис "Назустріч", 1936, № 2).

Варті згадки й дві поезії одного з найвизначніших ліриків античності Гая Валерія Катулла в перекладі Миколи Зерова, що публікувалися в "Літературно-науковому віснику" (1928, т. 96), але вони являли собою передрук із зеровської "Антології римської поезії", оприлюдненої 1920 р. в Києві.

У загальному підсумку виявляємо, що українські переклади з античних літератур у "радянському" та "позарадянському" літературному процесі, хоч і не були багаточисельними, як, скажімо, переклади із сучасних західних літератур, але доволі різноманітними за набором авторів і творів, засвідчуючи зрілий культурний інтерес українських митців слова до античної духовної скарбниці. Прикро усвідомлювати, що велика частина зі зробленого українськими перекладачами в ті роки, залишившись у рукописах, зазнала нищення комуністичними варварами. Чималій кількості перекладів не судилося бути завершеними через суспільно-політичні обставини: терор української інтелігенції, масові арешти й загибель письменників-перекладачів, а з ними і їхніх творів, у кращому ж випадку – вимушена еміграція. Про деякі втрачені масштабні праці, як-от зеровський переклад "Енеїди" Вергілія, сучасні дослідники довідуються лише із фрагментарних документальних згадок. Але й позначені незавершеністю переклади, і навіть самі лише згадки про імовірне омовлення українською таких видатних культурних пам'яток античності, як Вергілієва "Енеїда", дають уявлення про масштаби засвоєння античної культурної спадщини в міжвоєнне двадцятиліття. Низці перекладацьких проектів поклала край Друга світова війна, вціліти в якій вдалося лише щасливцям. Ті ж, хто пережив лихоліття 1930-40-х років, продовжували свою подвижницьку працю і в повоєнний час, – як-от Микола Хомичевський (Борис Тен), Григорій Кочур та ін., – збагачуючи українську культуру перекладами з античних

літератур та укріплюючи тим самим і їхній нетлінний статус, адже переклади – це форма "посмертного" життя класичних творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кочур, Григорій*. Перекладацький доробок неокласиків / Кочур, Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв'ю / Григорій Кочур. – К., 2008. – Т. 1. – С. 208-213;
2. *Білокінь, Сергій*. Микола Зеров [Текст] // Сергій Білокінь. Історик України. Персональний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.s-bilokin.name > Personalia > Микола Зеров;
3. *Стріха, Максим*. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням / Максим Стріха. – К., 2006;
4. *Кочур Г.П.* З творчої майстерні перекладача: Відповіді на запитання з анкети редакції збірника "Теорія і практика перекладу") / Г.П. Кочур // Теорія і практика перекладу. 1991. – К., 1992. – Вип. 18. – С. 171-189;
5. *Свідзінський Володимир Євтимович* // Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: uk.wikipedia.org/.../Свідзінський_Володимир_Євтимович;
6. *Свідзінський, Володимир*. Твори у двох томах; т. 1: Поетичні твори; т. 2: Переклади. Статті. Листи / Володимир Свідзінський. – Київ, 2004;
7. *Содомора А.* До глибин людської душі. – У кн.: Евріпід. Трагедії. – К., 1993. – С. 5-20;
8. *Москаленко М.Н.* Переклади з античних літератур у Західній Україні (фрагмент із нарису). – У кн.: Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років: матеріали до курсу "Історія перекладу" : навчальний посібник / Л. В. Коломієць. – К., 2013. – С. 44-46.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2013.

Коломієць Л.В., д-р філол. наук, проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

УКРАИНСКИЕ ПЕРЕВОДЫ С АНТИЧНЫХ ЛИТЕРАТУР: ОТДЕЛЬНЫЕ ИЗДАНИЯ И ПУБЛИКАЦИИ В ПЕРИОДИКЕ В 1920-30-Е ГОДЫ

В статье освещается состояние и динамика переводческого процесса с античных литератур на всех украинских землях в период национального ренессанса 1920-х и большого террора 1930-х годов. Подаются сведения об украинских антологиях античных произведений,

их составителях, переводчиках с древнегреческого и латыни, книжных изданиях и журнальных публикациях переводов из античных мастеров, жанровом разнообразии, обстоятельствах создания и последующей судьбе отдельных переводов и их творцов.

Ключевые слова: украинские переводы с древнегреческой и древнеримской литератур в 1920-30-е годы, выдающиеся деятели переводческого процесса Мыкола Зеров, Олександр Билецкий, Володимир Свидзинский, Мыкола Хомычевский (Борис Тэн).

Kolomiyets L. V., Doctor of Philology, Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

UKRAINIAN TRANSLATIONS FROM THE CLASSICAL GREEK AND ROMAN LITERATURES: BOOK EDITIONS AND PUBLICATIONS IN PERIODICALS IN THE 1920-30'S

The article investigates into the state and dynamics of Ukrainian translations from the classical Greek and Roman literatures during the National Renaissance of the 1920's and the Great terror of the 1930's. It suggests data about the Ukrainian anthologies of ancient Greek and Roman literary masterpieces, their editors and translators, book editions and publications in periodicals; it also covers the sphere of genre variety of the translations from ancient authors, provides information about the circumstances of creating some of them and about the further fate of many prominent Ukrainian translation masters together with their works.

Key words: *Ukrainian translations from the classical Greek and Roman literatures during the 1920-30's, prominent figures of the literary translation process, viz. Mykola Zerov, Olexandr Biletsky, Volodymyr Svidzynsky, Mykola Khomychevsky (Borys Ten).*

УДК 811.131.1=161.2'255.4

Котлярова Н. К., асист.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ІДЮСТИЛЬ АЛЕССАНДРО БАРІККО ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК СТИЛІСТИКИ ПЕРЕКЛАДУ ЙОГО ТВОРІВ

У статті висвітлено головні риси ідіюстилю Алессандро Барікко, серед яких визначено синтетизм, конденсованість, метафоричність і багаторівневість. Досліджено адекватність відтворення цих рис у російському та українському перекладах і їхню смислову еквівалентність.